

Towarzystwo Ziemi Kozielskiej

Jak powstało Muzeum Ziemi Kozielskiej

Pierwsza powojenna inicjatywa powołania Muzeum w Koźlu pojawiła się w latach 60. XX w. W czerwcu 1963 r. w trakcie przygotowań do obchodów 800-lecia Koźla, członkowie Komitetu Obchodów podjęli myśl powołania do życia stowarzyszenia, które skupiałoby miłośników dziejów miasta i regionu.

12 października 1963 r. powstało Tymczasowe Prezydium Towarzystwa Miłośników Ziemi Kozielskiej, na którego prezesa wybrano inż. Edwarda Komosińskiego, który wówczas pełnił funkcję przewodniczącego Powiatowej Rady Narodowej w Koźlu. Sekretarzem Tymczasowego Prezydium wybrano Henrykę Kyrz kierowniczkę Referatu Kultury PRN. Prezydium opracowało projekt statutu i zaproponowało nazwę: Towarzystwo Ziemi Kozielskiej .

W styczniu 1964 r. opublikowano deklarację programową, w której między innymi czytamy: „Towarzystwo Ziemi Kozielskiej pragnie skupić w swoich szeregach wszystkich, którzy kochają Ziemię Kozielską, chcą poznać jej historię, obyczaje, pieśni, jej dorobek gospodarczy i kulturalny, jej bogactwo przyrody, chcą służyć pomnażaniu jej dorobku i piękna, po to by żyć lepiej, piękniej, kulturalniej”.

28 czerwca 1964 r. odbył się Walny Zjazd Założycielski TZK, w którym uczestniczyły 94 osoby. Wybrano zarząd, komisję rewizyjną i sąd koleżeńcki oraz uchwalono statut TZK. Pierwszym prezesem został inż. Józef Cyprys. Statut musiał być zatwierdzony przez Urząd Spraw Wewnętrznych Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu, co nastąpiło 10 października 1964 r., kiedy to TZK zostało wpisane do rejestru stowarzyszeń.

Początkowo stowarzyszenie nie miało własnej siedziby, zbiory gromadzono w wynajętych pomieszczeniach użyczanych kolejno przez Powiatową Radę Narodową przy ulicy Piramowicza, w piwnicy budynku prywatnego przy ul. Zapolskiej i przy ul. Piastowskiej. W roku 1968 z inicjatywy TZK ukazały się pierwsze opracowane i wydane przez Instytut Śląski w Opolu publikacje popularyzujące wiedzę o Ziemi Kozielskiej. W roku 1970 TZK otrzymało od władz miasta wyremontowaną po zniszczeniach wojennych Basztę - pozostałość dawnego książęcego zamku w Koźlu. Od tej pory to tu gromadzone były zbiory z myślą o utworzeniu w przyszłości muzeum, a także eksponowano zbiory w formule izby regionalnej. Tu także odbywają się organizowane przez TZK zebrania, wystawy i spotkania.

W tym samym okresie ukazała się pierwsza publikacja członka TZK i późniejszego wieloletniego prezesa towarzystwa dra Ryszarda Pacuła pt. „Liceum Ogólnokształcące w Koźlu, 1954 -1970”, rozpoczynająca jego ponad trzydziestoletnią pracę naukową i popularyzatorską poświęconą Ziemi Kozielskiej. W roku 1975 w związku z reformą administracyjną kraju zmieniono nazwę na Kozielsko-Kędzierzyńskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne, a 11. grudnia 1977 r. zmodyfikowano ją na: Towarzystwo Społeczno-Kulturalne w Kędzierzynie-Koźlu.

W roku 1985 TZK we współpracy z Instytutem Śląskim w Opolu wydało I tom „Szkiców Kędzierzyńsko-Kozielskich” rozpoczynając tym wieloletnią działalność wydawniczą. W roku 1986 powrócono do pierwotniej nazwy Towarzystwo Ziemi Kozielskiej.

5 stycznia 2017 r. nastąpiło przekazanie zbiorów zgromadzonych przez ponad pół wieku działalności TZK na rzecz Muzeum Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie-Koźlu w organizacji, które równocześnie przejęło od władz miasta opiekę nad kozielską Basztą.

Decyzję o powołaniu Muzeum Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie-Koźlu w organizacji podjęła Rada Miasta Kędzierzyna-Koźla na sesji w dn. 29 grudnia 2009 r., a wpis do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Prezydenta Miasta Kędzierzyna-Koźla nastąpił w dniu 2 stycznia 2010 r. Wkrótce też stworzono statut muzeum i przeprowadzono jego zatwierdzenie w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Niestety na pięć lat działania dla powołania muzeum zostały zawieszane.

Dopiero w roku 2015 z inicjatywy Prezydent Sabiny Nowosielskiej w budżecie miasta znalazły się pieniądze na rozpoczęcie realnych prac nad organizacją muzeum. Praktycznie zatem muzeum w organizacji rozpoczęło działalność 2 listopada 2015 r. Wkrótce opracowano koncepcję zagospodarowania Wzgórza Zamkowego i organizacji w tutejszych pomieszczeniach profesjonalnego Muzeum.

Ze statutu TZK

Art.2. Cele Towarzystwa:

(...)

3. Opieka nad pamiątkami historycznymi, kulturalnymi, zabytkami (...)
4. Zorganizowanie muzeum regionalnego i dążenie do jest stałego rozwoju.

Prezesa TZK:

inż. Józef Cyprys 1964 - 1970

mgr Andrzej Ciunkiewicz 1970 - 1974

mgr Stanisław Biernat 1974 - 1977

dr Ryszard Pacułt 1977 - 2006

dr Edward Nycz 2006 - 2010

mgr Jerzy Drzewiecki 2010 - 2014

prof. dr hab. Edward Nycz 2014 -